לְהַעֲמִיד הַדָּם, (צב) אֲבָל לֹא בְּחֹמֶץ מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָזָק וְיֵשׁ בּוֹ מְשׁוּם רְפוּאָה, וְאִם הוּא (צג) מְעֻנָּג אַף הַיַּיִן לוֹ כְּמוֹ הַחֹמֶץ וְאָסוּר: **ל** (צד) [נ]מִי שֶׁנִּשְׁמְטָה פָּרָק יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ מִמְּקוֹמוֹ, לֹא יְשַׁפְשְׁפֶנָּה הַרְבֵּה בְּצוֹנֵן שֶׁזֶּהוּ רְפוּאָתוֹ, אֶלָּא רוֹחֵץ כְּדַרְכּוֹ וְאִם נִתְרַפֵּא נִתְרַפֵּא: **לא** [ס]צְפָרְנֵי שֶׁפֵּרְשָׁה, וְצִיצִין שֶׁהֵן כְּמִין רְצוּעוֹת דַּקּוֹת שֶׁפֵּרְשׁוּ מֵעוֹר חָאֲצְבַּע סָבִיב הַצִּפָּרֶן, (צה) אִם פֵּרְשׁוּ רֻבָּן [ע]כְּלַפֵּי מַעְלָה (כג) וּמְצַעֲרוֹת אוֹתוֹ, (צו) לַהֲסִירָן בְּיָד מֻתָּר, בִּכְלִי פָּטוּר אֲבָל אָסוּר. (צז) לֹא פֵּרְשׁוּ רֻבָּן, בְּיָד פָּטוּר אֲבָל אָסוּר, בִּכְלִי (צח) חַיָּב חַטָּאת. [פ]וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י (לד: ד"ה כלפי) כְּלַפֵּי מַעְלָה, כְּלַפֵּי רָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו, [צ]וְרַבֵּנוּ תָּם (כמוס' שם ד"ה וסו"פ) פֵּרַשׁ דְּהַיְנוּ כְּלַפֵּי הַגּוּף, וְצָרִיךְ לָחוּשׁ (צט) לִשְׁנֵי הַפְּרוּשִׁים: **לב** (ק) [ק]הַחוֹשֵׁשׁ בְּשִׁנָּיו (כד) (קא) לֹא יִגְמַע (קב) בָּהֶם חֹמֶץ וְיִפְלֹט, אֲבָל מְגַמֵּעַ וּבוֹלֵעַ אוֹ מְטַבֵּל בּוֹ כְּדַרְכּוֹ. [ר]הַחוֹשֵׁשׁ בְּגִרוֹנוֹ, (כה) (קג) לֹא יַעֲרֶעֶנּוּ (קד) בְּשֶׁמֶן, (כו) אֲבָל (קה) בּוֹלֵעַ הוּא שֶׁמֶן וְאִם נִתְרַפֵּא נִתְרַפֵּא: **לג** (קו) [ש]גּוֹנַחַ, מֻתָּר (כז) לִינֹק חֶלְבָּ מֵהַבְּהֵמָה, (קז) דְּבִמְקוֹם צַעֲרָא לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן. (קח) [ת]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם אֵין לוֹ אֶלָּא צַעַר שֶׁל רָעָב, (קט) אָסוּר (כח) לִינֹק מֵהַבְּהֵמָה (קי) בְּשַׁבָּת: **לד** [א]לֹא תְקֻל אִשָּׁה חֶלֶב מְדֵדֶיהָ לְתוֹךְ הַפּוֹס אוֹ לְתוֹךְ הַקְּדֵרָה (קיא) * וְתָנִיק אֶת בְּנָהּ: **לה** [ב]מֻתָּר לְאִשָּׁה (קיב) לְקַלֵּחַ מֵהֶחָלָב כְּדֵי שֶׁיֶּאֱחֹז הַתִּינוֹק

נ שם קמ"ז (ע"א) משנה. ס שם צ"ד (ע"ב) ברייתא. ע שם. פ שם. צ שם. ק שם קי"א (ע"א) משנה וכדמפרש לה אביי. ר ברכות ל"ו (ע"א) ברייתא וכפרוש הרמב"ם בפרק כ"א מהלכות שבת (הכ"ד). ש בתבות ס' (ע"א) ואביאו הרי"ף בפרק כ"ב דשבת (סא.). ת תוספות ביכמות (קי"ג) [קי"ד] (ע"א, ד"ה שבת) בשם רבנו תם וסמ"ג (לאוין סה). א שבלי לקט (סי' קכג) בשם תוספתא (פ"י הי"ד). ב ר' בנימין (הר"ד בשבולי הלקט שם).

בַּאֵר הֵיטֵב

מֻתָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ו': **לא** (כג) וּמְצַעֲרוֹת. וְאִם אֵין מְצַעֲרוֹת אוֹתוֹ אָסוּר אַף עַל פִּי שֶׁהֵם כְּלַפֵּי מַעְלָה: **לב** (כד) **לֹא יִגְמַע**. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת לוֹ דָּבָר, ר"ן (לט: ד"ה ומהא). וּפְשׁוּט שֶׁלֹּא מִדְּעַת כָּאן אֶלָּא בְּמַחוּשׁ בְּעָלְמָא, אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ צַעַר גָּדוֹל מַחֲמַת הַכְּאֵב וּבְשָׁבִיל זֶה נֶחְלַשׁ שְׁאָר הַגּוּף שְׁרֵי לַעֲשׂוֹת כָּל הָרְפוּאוֹת כְּדִלְעֵיל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אוֹ שֶׁהָיָה הַהַכָּאָה עַל יְדֵי בַּרְזֶל כִּבְכָר מְבֹאָר לְעֵיל בְּסָעִיף י"ז וְדַוְקָא דְּהוּא בִּכְלַל מַכָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ סַכָּנָה וּמְחֻלָּלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת: (צב) **אֲבָל לֹא בְּחֹמֶץ**. וְכָל שֶׁכֵּן בְּיַיִן שָׁרָף [חַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל סט ס"ו)]: (צג) **מְעֻנָּג**. שֶׁעוֹר בְּשָׂרוֹ רַךְ (עט) וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא חָזָק קָצַת קָשֶׁה לִבְשָׂרוֹ וְצוֹמֵת וּמְרַפֵּא: **ל** (צד) **מִי שֶׁנִּשְׁמְטָה וְכוּ'**. דְּהַיְנוּ שֶׁיָּצָא הָעֶצֶם מִפֶּרֶק שֶׁלּוֹ [רַשִׁ"י (קמז. ד"ה נפרקה)]. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף מ"ז בְּמֶה שֶּׁנִּכְתַּב שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק קמה): **לא** (צה) **אִם פֵּרְשׁוּ רֻבָּן**. בְּצִפָּרֶן הַיְנוּ רֹב צִפָּרֶן, וּבְצִיצִין כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (מש"ז ס"ק כג) אֵינִי יוֹדֵעַ רֹב זֶה מֵאַיִן מַתְחִיל, וְאָפְשָׁר דְּהַיְנוּ כָּל שֶׁדָּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְקַלֵּף שָׁם אִם נִקְלַף הָרֹב מִמֶּנּוּ כְּתָלוּשׁ דְּמֵי: (צו) **לַהֲסִירָן בְּיָד מֻתָּר**. דְּכֵיוָן שֶׁפֵּרְשׁוּ רֻבָּן (עג) קְרוֹבִין לִנָּתֵק וְכִתְלוּשִׁין דָּמְיָא, הִלְכָךְ בִּמְקוֹם צַעֲרָא לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן כְּשֶׁהוּא מְסִירוֹ עַל יְדֵי שִׁנּוּי דְּהַיְנוּ בְּיָדוֹ, וְצָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יוֹצִיא דָּם [פְּרִי מְגַדִּים (שם)]: (צז) **לֹא פֵּרְשׁוּ רֻבָּן**. הוּא הַדִּין (עד) דַּאֲפִלּוּ לֹא פֵּרְשׁוּ כְּלָל פָּטוּר בְּיָד דְּאֵין דֶּרֶךְ לְתְלֹשׁ בְּיָד, וְנָקְטָה לְאַשְׁמוּעִינַן דַּאֲפִלּוּ בָּזֶה אָסוּר: (צח) **חַיָּב חַטָּאת**. דְּהוּא תּוֹלְדָה דְּגוֹזֵז, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ש"מ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה וחייב): (צט) **לְשֶׁנֵּי הַפְּרוּשִׁים**. וְלָכֵן אֲפִלּוּ פֵּרְשׁוּ רֻבָּן אָסוּר לִטְּלָן אֲפִלּוּ בְּיָד: **לב** (ק) **הַחוֹשֵׁשׁ בְּשִׁנָּיו**. וְאָסוּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת לוֹ אֵיזֶה דָּבָר (דְּלְרְפוּאָה, וַאֲפִלּוּ דָּבָר שֶׁהוּא רַק מִשּׁוּם שְׁבוּת כֵּיוָן שֶׁהוּא רַק מַחוּשׁ בְּעָלְמָא, אַף אִם יֵשׁ לוֹ צַעַר גָּדוֹל מֵחֲמַת הַכְּאֵב וּבַעֲבוּר זֶה נֶחְלַשׁ כָּל גּוּפוֹ מֻתָּר לַעֲשׂוֹת עַל יָדוֹ אֲפִלּוּ מְלָאכָה דְּאוֹרַיְתָא וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ג', וְעַיֵּן שָׁם בַּהַגָּ"ה: (קא) **לֹא יִגְמַע וְכוּ'**. דְּמוּכָח מִלְּתָא דְּלִרְפוּאָה, (עה) וַאֲפִלּוּ לְשֶׁהוֹת וְאַחַר כָּךְ יִבְלַע אָסוּר: (קב) **בָּהֶם חֹמֶץ**. וְהוּא הַדִּין יַיִן שָׁרָף גַּם כֵּן דִּינוֹ כְּמוֹ חֹמֶץ, אַף בִּמְקוֹם צַעַר גָּדוֹל אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ בְּיֵין שָׁרָף דְּמֻתָּר לַשְׁהוֹתוֹ בְּפִיו וְלִבְלַע אַחַר כָּךְ [חַיֵּי אָדָם (שם ס"ג)]. עוֹד כָּתַב דְּהוּא הַדִּין דְּאָסוּר לִתֵּן עַל הַשֵּׁן נְעַגְעלִי"ךְ אוֹ שְׁפִירִיטוּ"ס וְסוֹבְרִין חֲמִין דְּכָל זֶה מוֹכִיחַ שֶׁהוּא לִרְפוּאָה, אִם לֹא דְּכָאִיב לֵיהּ טוֹבָא שְׁמַצְטַעֵר כָּל גּוּפוֹ וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף י"ז [חַיֵּי אָדָם (שם)]. וְעַיֵּן שָׁם לְעֵיל דַּעַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל מֻתָּר דְּרָקָא עַל יְדֵי שִׁנּוּי, אַף הַחַיֵּי אָדָם מַסִּיק שָׁם (שם ס"ב) דְּאִם אִי אֶפְשָׁר בְּשִׁנּוּי מֻתָּר שֶׁלֹּא בְּשִׁנּוּי: (קג) **לֹא יְעָרְעֶנּוּ**. פֵּרוּשׁ שֶׁיִּשָּׂהֶה הַשֶּׁמֶן בְּפִיו (עו) וַאֲפִלּוּ אִם יִבְלַע לְבַסּוֹף, דְּמוּכָחָא מִלְּתָא דְּלִרְפוּאָה עֲבִיד וְכָל שֶׁכֵּן אִם יִפְלְטֶנּוּ, (עז) [א]וְיֵשׁ מַתִּירִין כְּשֶׁבּוֹלְעוֹ לְבַסּוֹף: (קד) **בְּשֶׁמֶן**. וַאֲפִלּוּ (עח) אִם נוֹתֵן הַשֶּׁמֶן לְתוֹךְ אֲנִיגְרוֹן [הוא מֵי סִלְקָא], אָסוּר: (קה) **בּוֹלֵעַ הוּא שֶׁמֶן**. וְיֵשׁ אוֹסְרִין בָּזֶה, וּמַסִּיק הַמַּגֵּן אַבְרָהָם דְּתָלוּי הַכֹּל לְפִי הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן, דְּאִם אֵין דֶּרֶךְ הַבְּרִיאִים לִבְלֹעַ שָׁם שֶׁמֶן בְּאוֹתוֹ מָקוֹם אָסוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ל"ז: **לג** (קו) **גּוֹנַחַ**. מִכְּאֵב לִבּוֹ שֶׁרְפוּאָתוֹ לִינֹק חֶלֶב רוֹתֵחַ מֵהַבְּהֵמָה: (קז) **דְּבִמְקוֹם צַעֲרָא וְכוּ'**. הַיְנוּ דְּאַף דְּעִקַּר חֲלִיבַת הַבְּהֵמָה הוּא מִדְּאוֹרַיְתָא מִשּׁוּם מִקְרָב דְּהוּא תּוֹלְדָה דְּדָשׁ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּרֵישׁ סִימָן (שכ"א) [ש"כ] (בה"ל ד"ה לאכול), (עט) מִכָּל מָקוֹם בָּזֶה שֶׁהוּא עַל יְדֵי יְנִיקָה דְּהוּא רַק כְּלְאַחַר יָד לֹא הָוֵי רַק אִסּוּר מִדְּרַבָּנָן וְהִתִּירוּ בָּזֶה, וְאַף דְּקָיְמָא לָן דִּבְכָל חֲלִי שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה אוֹמֵר לְאֵינוֹ יְהוּדִי וְעוֹשֶׂה, הָכָא שֶׁאנִי דִּרְפוּאָה שֶׁלּוֹ הוּא לִינַק בְּעַצְמוֹ [רַ"ן (שבת סא. ד"ה גרסי")]: (קח) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם וְכוּ'**. הַאי לְשׁוֹן יֵשׁ אוֹמְרִים אֵין מְדֻקְדָּק, דְּמִשְׁמַע דְּלִסְבָרָא רִאשׁוֹנָה מֻתָּר בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ מִשּׁוּם צַעַר רָעָב וּבָאֱמֶת לֹא הִזְכִּירוּ דָּבָר זֶה כְּלָל, וְאֶפְשָׁר דִּלְדִידְהוּ אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב אָסוּר בָּזֶה, אֶלָּא דִּין בְּפָנֵי עַצְמוֹ הוּא דְּיֵשׁ פּוֹסְקִים שֶׁמְּחַלְּקִים בֵּין שַׁבָּת לְיוֹם טוֹב לְעִנְיַן צַעַר רָעָב. וְכָתַב הַב"ח (סט"ז) וְאַלְיָה רַבָּה (ס"ק לז) דַּהֲלָכָה כְּהַיֵּשׁ אוֹמְרִים: (קט) **אָסוּר לִינֹק**. דְּרָקָא מְשׁוּם צַעַר חֲלִי הַתִּירוּ, אֲבָל לֹא בָּזֶה דְּהוּא עַל כָּל פָּנִים מְפֻרָק כְּלְאַחַר יָד: (קי) **בְּשַׁבָּת**. אֲבָל בְּיוֹם טוֹב מֻתָּר (פ) אִם אֵין לוֹ אֵינוֹ יְהוּדִי לַחֲלֹב עַל יָדוֹ. וְאִם יֵשׁ לוֹ מֵאֲכָל לַחֲלֹב בּוֹ, אָסוּר לִינֹק בְּפִיו גַּם בְּיוֹם טוֹב אֶלָּא יַחֲלֹב לְתוֹךְ הַמַּאֲכָל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תק"ה (ס"א): **לד** (קיא) **וְתָנִיק וְכוּ'**. מְשׁוּם מְפֻרָק: **לה** (קיב) **לְקַלֵּחַ מֵהֶחָלָב**. [ב]לְתוֹךְ (פפ) פִּי הַתִּינוֹק:

בֵּאוּר הַלָּכָה

מְשׁוּם גּוֹזֵז מְשׁוּם תְּלִישַׁת הָעוֹר, דְּהוּא כְּמוֹ צִפָּרֶן שֶׁפֵּרְשָׁה רֻבָּא דְּתוּ לֹא יָנִיק מֵהַגּוּף כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (מש"ז ס"ק כא), וּפְתוֹסֶפְתָּ שַׁבָּת (ס"ק מז) אֵין סוֹבְרִין כֵּן. וּמַרַשַׁ"י (קז. ד"ה אם) שֶׁהֵבִיא הַפְּרִי מְגַדִּים אֵין מַכְרָח, דְּאֶפְשָׁר דְּמֵירֵי דְּלֹא חִפֵּר מֵהָעוֹר רַק שֶׁקִּלְקֵל הָעוֹר לְצַד מַעְלָה), **דְּבִיד אֵין דַּרְכָּהּ בְּכָךְ, וַאֲפִלּוּ הָכִי אִם לְהוֹצִיא לַחָה מֻתָּר. אֲבָל מִמָּקוֹם אַבְרָהָם** (ש"א) [ש"ז] סָעִיף קָטָן ז' **וּפֹה בְּטַ"ז** (מש"ז) אוֹת כ"ג מַשְׁמַע דְּמְשׁוּם צַעֲרָא לֹא הָוֵי שְׁרִינַן שְׁבוּת בְּדַרְכּוֹ, וְאִם כֵּן מַה שֶּׁאָנוּ מַתִּירִין בְּשֶׁהוּא לְהוֹצִיא לַחָה הוּא רַק בְּיָד וְלֹא בִּכְלִי [פְּרִי מְגַדִּים (שם)]:

לד * וְתָנִיק אֶת בְּנָהּ. עַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק מא) דְּלַחֲלֹב מֵאָדָם לְתוֹךְ כְּלִי יֵשׁ בּוֹ אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא מִשּׁוּם מְפֻרָק, וְאִסּוּר בְּשֶׁבִּיל חוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ג תוֹסֶפְתָּא (פ״ג ה״ז) כְּתִיבְהוּ הֲרֵי״ף (פ״ו) וְהָרא״ש פֶּרֶק י״ד דַּשְׁבָּת (פ״ י) רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״א (הכ״ד). ד שַׁבָּת ק״ט (ע״ב) מִשְׁנָה וּגְמָרָא. ה טור מִפְּשָׁמְעוּת הַגְּמָרָא. וְלִרְצוֹנוֹ וְלִצְמָאוֹ דִּנְקֵט לְאוֹ דַּוְקָא. ו מָרְדְּכַי שָׁם (פ״ד סי׳ שפ״ו).

הַדַּד וְיָנִיק. הַגָּהּ: אֲבָל אָסוּר לְהַתִּיז מֵחֲלָבָהּ עַל מִי שֶׁנָּשַׁךְ בּוֹ רוּחַ רָעָה, (כט) (קיג) דְּלֵית בּוֹ סַכָּנָה (בית יוסף (ד״ה כתב ס״ל) בשם שבולי לקט (סי׳ קכג)): לו [ג]אֵין לוֹעֲסִין מַצְטִיכִי (עַיֵּן סִימָן *) ריי״ו סָעִיף ג׳ (קיד) פֵּרוּשׁוֹ), ולא (קטו) שָׁפִין בּוֹ הַשִּׁנַּיִם לְרִפּוּאָה, וְאִם מִשּׁוּם רֵיחַ הַפֶּה, (קטז) מֻתָּר: לז [ד]כָּל אֳכָלִים וּמַשְׁקִים שֶׁהֵם מַאֲכַל בְּרִיאִים מֻתָּר לְאָכְלָן וְלִשְׁתּוֹתָן לִרְפוּאָה, אַף עַל פִּי שֶׁהֵם קָשִׁים (קיז) לְקֻצָּת [ל] בְּרִיאִים וּמוּכְחָא מִלְּתָא דִּלְרִפּוּאָה עֲבִיד, אֲפִלּוּ הָכִי שָׁרֵי, (קיח) וְכָל שֶׁאֵינוֹ מַאֲכַל בְּרִיאִים אָסוּר לְאָכְלוֹ וְלִשְׁתּוֹתוֹ לִרְפוּאָה. וְדַוְקָא מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵחוּשׁ בְּעָלְמָא וְהוּא מִתְחַזֵּק וְהוֹלֵךְ כְּבָרְיָא, (קיט) * [ה]אֲבָל אִם (קכ) אֵין לוֹ שׁוּם מֵחוּשׁ מֻתָּר. הַגָּהּ: * וְכֵן (קכא) אִם נָפַל (לג) לְמִשְׁכָּב שָׁרֵי (בית יוסף (ד״ה כל שולחן)): לח (קכב) [ו]מֻתָּר לֶאֱכֹל שָׁרָפִים מְתֻקִּים וְלִגְמֹעַ

*) הוּא מֵהַמְצִיָּן וְלֹא מֵרַמ״א, כִּי אֵין שָׁם בְּטוּר וּבֵית יוֹסֵף רַק בְּאַחֲרוֹנִים.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לז [ל] **בְּרִיאִים.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב, וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת מַיִם רַבִּים (ח״א סי׳ כח) כָּתַב גַּם כֵּן לְהַתִּיר לְשָׁאף טאבי״ק בִּנְחִירָיו אַף עַל פִּי שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן לְפִי שֶׁעָלוּל בְּמֵחוּשׁ הָרֹאשׁ, כֵּיוָן שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט שֶׁאֵינוֹ מַזִּיק לְגַדּוֹלִים וּקְטַנִּים מִשּׁוּם תַּעֲנוּג אוֹ מִשּׁוּם רֵיחַ וְלֹא מוּכְחָא מִלְּתָא דְּעָבִיד לִרְפוּאָה. וְגַם מַתִּיר שָׁם לְמֹהל צְרוֹרוֹת וּרְגָבִים שֶׁל טאבי״ק שֶׁיְּרִיחַ בְּיוֹתֵר מֵהַמַּם הַלַּחוּת:

א׳ סִימָן ק״א, וְעַיֵּן סָעִיף קָטָן ל״ב מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּשָׁם הַט״ז: (לג) **לְמִשְׁכָּב שָׁרֵי.** לְאֻכַל וְלִשְׁתּוֹת אֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל אַחֵר מֻתָּר לַעֲשׂוֹת לוֹ דָּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁבוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף

בֵּאוּר הַלָּכָה

סַכָּנָה אִם לֹא עַל יְדֵי אִינוּ יְהוּדִי, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדַּעַת כַּמָּה רִאשׁוֹנִים [עַיֵּן בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן (ס״ק פא)]. **וְלִינֹק בְּפֶה מְאֻשֶּׁה מִשּׁוּם רְפוּאָה מִשְׁמַע בְּתוֹסֶפְתָּא שַׁבָּת** (ס״ק נט) **דְּיֵשׁ נְזָה אִסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא, דִּלְא דָּמֵי לִינוּק מֵהַבְּהֵמָה דִּבְאֻשָּׁה אֵין דֶּרֶךְ לְחַלֵּב כִּי אִם לִינֹק, וּלְדִידֵי צָרִיךְ עַיּוּן נְזָה:**

לז * **אֲבָל אִם וְכוּ'.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק קיט) **מַה שֶּׁכָּתְבוּ בְּשֵׁם אֵלִיָּה רַבָּה, וּדְבָרָיו נוֹבְעִים מִמַּשְׁמָעוּת דִּבְרֵי הַטּוּר, וּמִקּוֹרוֹ הוּא מַרַשׁ״י בְּמַתְנִיתִין אָסוּר. אֲמְנָם אִלּוּלֵי דִּבְרֵיהֶם מִמַּשְׁמָעוּת הַמִּשְׁנָה מִשְׁמַע דְּלִצְמָאוֹ אַף בְּחוֹלֶה מַמָּשׁ, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ שׁוֹתֶה עַתָּה בִּשְׁבִיל רְפוּאָה רַק לְצָמְאוֹ לֹא גָּזְרוּ בָּזֶה מִשּׁוּם שְׁחִיקַת סַמָּנִים,** וְהִנֵּה הָרַ״ן (מ: ד״ה מתני׳) שֶׁהֶעְתִּיק כָּל הָרַשׁ״י שֶׁעַל הַמִּשְׁנָה הַזֹּאת הַשְׁמִיט דְּבָרִים אֵלּוּ וְלֹא הֶעְתִּיקָם מִשְׁמַע דְּלֵיהּ כְּוָתֵיהּ בָּזֶה, וְאַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּעֶזֶר הַשֵּׁם בְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל שֶׁכָּתוּב כֵּן בְּסוֹף פֶּרֶק שְׁמוֹנָה שְׁרָצִים שֶׁכָּתוּב שָׁם (קיא: ד״ה החושש) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, הִלְכָךְ אַף עַל גַּב דְּשָׁמֵן וְרַד עַל כְּרֵחֲךָ מִפֵּי, אִם סָךְ הוּא כְּדַרְכּוֹ וְאֵין מִתְכַּוֵּן לִרְפוּאָה, אַף עַל גַּב שְׁמִתְרַפֵּא, בֵּין בְּדוֹקְתָּא דְּשִׁכְחֵיהּ שָׁמֵן וְרַד בֵּין בְּדוֹקְתָּא דְּלֹא שִׁכְחֵיהּ שָׁרֵי, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְהוּא הַדִּין בְּעִנְיָנֵנוּ פְּשׁוּט דְּסִכְּרָא לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵחוּשׁ וְהוּא שׁוֹתֶה דְּבָרִים שֶׁמְּרַפְּאִין אוֹתוֹ כֵּיוָן שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן לִרְפוּאָה אֶלָּא לְצָמְאוֹ שָׁרֵי. וְאַף עַל גַּב דְּבָעְנִין שָׁמֵן וְרַד פָּסַק בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ (סי׳ שכז ס״א) כְּהָרִי״ף (מא.) וְרַמְבַּ״ם (פכ״א הכ״ג), הֵיינוּ מִשּׁוּם דִּמְפָרְשִׁים פֵּרוּשׁ אַחֵר בְּסוּגְיָא, אֲבָל עַל עִקַּר סְבָרָתוֹ לֹא מָצִינוּ שֶׁיַּחְלְקוּ עָלָיו בָּזֶה וְאַפְשָׁר דְּגַם הֵם מוֹדִים דְּאִם אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן בְּהַסִּיכָה לִרְפוּאָה דְּשָׁרֵי בְּכָל מָקוֹם, וְהוּא הַדִּין בְּעִנְיָנֵנוּ אֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ מֵחוּשׁ כֵּיוָן דְּאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לִרְפוּאָה שָׁרֵי. וְכֵן נוֹטִים לַעֲנִיּוּת דִּעְתִּי פְּשׁוּטוֹת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם שֶׁכָּתַב שָׁם בְּהַלָּכָה כ׳ אָסוּר לְבָרֵא לְהִתְרַפֵּאת בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִשְׁחֹק הַסַּמָּנִים, כֵּיצַד לֹא יֹאכַל דְּבָרִים שֶׁאֵינָם מַאֲכַל בְּרִיאִים וְכוּ' [וְהָאי בָּרִיא עַל כָּרְחָךְ בְּבָרִיא שֶׁחוֹשֵׁשׁ כְּדִמּוּכָח בְּהַמּוּגִיד מִשְׁנָה סוֹף דִּבּוּר הַמַּתְחִיל לְפִיכָךְ וּלְעִיל בְּפֶרֶק ב׳ (ה״י) בְּדִבְרֵי עַיִן שָׁם הַיטֵב וְנָקֵט בָּרִיא לְאַפּוּקֵי חוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה דְּשָׁרֵי בְּרִפּוּאוֹת אֵלּוּ, וְדִבְרֵי הַמַּגִּן אַבְרָהָם שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף קָטָן מ״ג שֶׁכֵּן מוּכָח בְּרַמְבַּ״ם דַּאֲפִלּוּ בָּרִיא שֶׁאֵין לוֹ מֵחוּשׁ אָסוּר אִם עוֹשֶׂה לִרְפוּאָה, אֵינִי מֻבָן רְאָיָתוֹ כְּלָל לְפִי מַה שֶּׁפָּרַשְׁנוּ הָרַב הַמַּגִּיד], וְאַחַר כָּךְ בַּהֲלָכָה כ״ב כָּתַב אוֹכֵל אָדָם אֳכָלִין וּמַשְׁקִין שֶׁדַּרְכָּן הַבְּרִיאִין לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְכוּ' אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מְרַפְּאִין וְאוֹכְלָן כְּדֵי לְהִתְרַפֵּאת מַמָּשׁ הוֹאִיל וְהֵן מַאֲכַל בְּרִיאִין, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, מִשְׁמַע מִזֶּה דִּבְרִישָׁא שֶׁאָסַר מַיְירֵי גַּם כֵּן בְּאֹפֶן זֶה שֶׁאוֹכְלָן כְּדֵי לְהִתְרַפֵּאת וְלָהָכִי אָסַר, אֲבָל אִם לְרָצוֹנוֹ שָׁרֵי, דְּכֵן מִשְׁמַע מִלְּשׁוֹנוֹ שֶׁכָּתַב אָסוּר לְבָרֵא לְהִתְרַפֵּאת בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִשְׁחֹק הַסַּמָּנִים, מִשְׁמַע דְּאִם אֵינוֹ מְכַוֵּן לְהִתְרַפֵּאת, מִפְּלֵא לֹא שַׁיָּךְ גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִשְׁחֹק סַמָּנִים, וְהִנֵּה מַה שֶּׁהִכְרִיחַ לְרַשׁ״י לְפָרֵשׁ כֵּן, נִרְאֶה לִי דְּיָצָא לוֹ כֵּן מִסּוּגְיָא דִּבְרָכוֹת ל״ח עַמּוּד א׳ שֶׁתַּרְגְּמוּ שָׁם אַבַּיֵי דְּלָכְלִין אוֹכֵל לִרְפוּאָה דְּגַבְרָא לַאֲכִילָה מִפְּלֵא וּרְפוּאָה מִמֵּילָא הָוְיָא, וַאֲפִלּוּ הָכִי סֵיּם הַמִּשְׁנָה דְּחוּרַּן מִמֵּי דְּקָלִים, הֵיינוּ אַף דְּהוּא יְכוֹלִין לְשַׁחְיֵהּ אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר וּמִשּׁוּם, דְּאֵין אָדָם עוֹשֶׂה כֵּן כִּי אִם לִרְפוּאָה, וְאִם כֵּן מַה זֶּה שֶׁסִּיּם אֲבָל שׁוֹתֶה הוּא לְצָמְאוֹ, לְכָךְ פֵּרֵשׁ רַשׁ״י, דְּהֵיינוּ אִם אֵינוֹ חוֹלֶה דְּאָז לֹא שַׁיָּךְ עֲלֵיהּ כְּלָל הַגְּזֵרָה דְּשִׁחְיֵקַת סַמָּנִים, וְאִידַּךְ פּוֹסְקִים הַנַּ״ל נִרְאֶה לִי שֶׁפֵּרְשׁוּ דְּהַכַּוָּנָה דִּלְכָלֵי עַלְמָא אֵין נִכָּר הַדָּבָר דְּיֹאמְרוּ גַּבְרָא לַאֲכִילָה קָמְכִינְהוּ וְכוּ' מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמֵי דְּקָלִים דְּאֵין דַּרְכּוֹ כְּלָל לִצְרֹךְ שְׁתִיָּה כִּי אִם לִרְפוּאָה אִסּוּר, אֲבָל כָּל זֶה אִם הוּא בְּאֻמָּת מְכֻוָּן לִרְפוּאָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁהוּא בְּאֻמָּת מִכְוָּן לִצְמָאוֹ שָׁרֵי. **הֵיוֹצֵא מִכָּל זֶה דִּלְעִנְיוּת דִּעְתִּי דִּין זֶה תְּלוּי בִּפְלוּגְתָּא רִאשׁוֹנִים, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:**

* **וְכֵן אִם נָפַל לְמִשְׁכָּב.** **עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס״ק קכא) **שֶׁהִסְבַּרְתִּי דִּבְרֵי רַמ״א וְכֹמוֹ שֶׁכָּתַב הַרַדְבַּ״ז בְּתִשׁוּבָה בַּאֲרִיכוּת, עַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב שֶׁכֵּן מִשְׁמַע בְּרַמְבַּ״ן** (שער המיחוש) **וְסִיעָתוֹ** וּבְהַר״מ פֶּרֶק כ״א (ה״כ) בְּהַדְיָא שֶׁכָּתְבוּ אַכָּל הָנֵי דְּמַתְנִיתִין שֶׁהֵם דְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם טָרְדָּ מְלָאכָה, שֶׁהֵם בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה מִמְּלָאכוֹת הַנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי עַיֵּן שָׁם שֶׁהָאֲרִיךְ בָּזֶה]: לח (קכב) **מֻתָּר לֶאֱכֹל.** דְּלָאו לִרְפוּאָה

בְּאֵר הַיטֵב

לה (כט) **דְּלֵית בּוֹ.** וְצַעֲרָא יְתֵרָא נְמִי לֵיכָּא שָׁם, הָא לְאוֹ הָכִי שָׁרֵי עַיֵּן סָעִיף י״ז, מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק מא): לז (ל) **בְּרִיאִים.** יֵשׁ מוֹחֲקִים בְּרִיאִים וְגוֹרְסִים דְּבָרִים, וּפֵרוּשׁ כְּלוֹמַר אַף עַל פִּי שֶׁקָּשִׁים לַשִּׁנַּיִם וּמוּכָח מִלְּתָא לִרְפוּאָה לְבֵנֵי מַעַיִם, שָׁרֵי, מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק מב). וּמִכָּאן יֵשׁ לְהַתִּיר לִנְשֹׁךְ בְּחִטְמוֹ עֲשַׂב הַטִּיטוֹ״ן בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁיִּנְשֹׁף אוֹתוֹ בְּשָׁבִיל הַנְּזִילָה, כֵּיוָן שֶׁרֹב הָעוֹלָם נוֹשְׁפִין אוֹתוֹ בְּחֹל, הִלְכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(קיג) **דְּלֵית וְכוּ'.** וְצַעֲרָא יְתֵרָא, (פכ) נְמִי לֵיכָּא שָׁם, הָא לְאוֹ הָכִי שָׁרֵי עַיֵּן סָעִיף י״ז, מִלְּאכָה שָׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ הִיא: לו (קיד) **פֵּרוּשׁוֹ.** וְהוּא מִן הָאֵילָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רֵיחַ טוֹב: (קטו) **שָׁפִין בּוֹ.** בְּתוֹסֶפְתָּא (פי״ג ה״ז) (פנ) אֵיתָא בְּסֵם: (קטז) **מֻתָּר.** דְּמִפְּנֵי רֵיחַ לֹא מִקְרֵי רְפוּאָה: לז (קיז) **לְקֻצָּת בְּרִיאִים.** צָרִיךְ לוֹמַר דְּבָרִים. וּכְלוֹמַר (פד) אַף עַל פִּי שֶׁהַדָּבָר הַזֶּה מַזִּיק קְצָת לִשְׁאָר אֵיבָרִים שֶׁבַּגּוּף, כְּגוֹן הַטְּחוֹל שֶׁיָּפֶה לַשִּׁנַּיִם וְקָשֶׁה לִבְנֵי מַעַיִם וּכְהַאי גַּוְנָא, וְאִם כֵּן מוּכָח מִלְּתָא שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן לִרְפוּאָה לַשִּׁנַּיִם, דְּאִי לָאו הָכִי לֹא הָיָה אוֹכֵל כֵּיוָן שֶׁהוּא מַזִּיק לַמַּעַיִם, אֲפִלּוּ הָכִי שָׁרֵי דְּמִכָּל מָקוֹם אֹכֶל הוּא: (קיח) **וְכָל שֶׁאֵינוֹ וְכוּ' בְּרִיאִים.** וּמִפְּנֵי זֶה (פכ) אָסוּר לִשְׁתּוֹת מַשְׁקֶה הַמְּשַׁלְשְׁלִין כְּגוֹן לַעֲנָה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ [רַמְבַּ״ם (פכ״א הכ״א)], אִם לֹא שֶׁמְּצַטָּעֵר וְחָלָה כָּל גּוּפוֹ עַל יְדֵי זֶה, אוֹ שֶׁנָּפַל לְמִשְׁכָּב, (פו) אֲפִלּוּ הוּא חֹלִי שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה שָׁרֵי וּכְדִלְקַמָּה בַּהַגָּ״ה: (קיט) **אֲבָל אִם וְכוּ'.** וְהֵיכָא דְּיֵשׁ לוֹ שׁוּם מֵחוּשׁ אֲפִלּוּ הוּא אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה לִרְעָבוֹן וּלְצָמָאוֹן אָסוּר [אַלְיָה רַבָּה (ס״ק מב) וְכֵן מַשְׁמַע בַּטּוּר], וְהַטַּעַם דְּכֵיוָן דְּהוּא חוֹלֶה וְזֶה הוּא רְפוּאָתוֹ יֹאמְרוּ שֶׁלִּרְפוּאָה עוֹשֶׂה זֶה, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד״ה אבל): (קכ) **אֵין לוֹ שׁוּם מֵחוּשׁ.** דְּהֵינוּ שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה לְרַעֲבוֹנוֹ וּלְצָמְאוֹנוֹ [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק מג) בְּשֵׁם הַטּוּר], אֲבָל אִם הוּא עוֹשֶׂה לִרְפוּאָה (פמ) דְּהֵינוּ כְּדֵי לְחַזֵּק מִזּוֹנוֹ כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) דַּאֲפִלּוּ בְּבָרְיָא גְּמוּר אָסוּר: (קכא) **אִם נָפַל לְמִשְׁכָּב שָׁרֵי.** פָּרוּשׁ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת דְּבָרִים שֶׁאֵין מֵדֶּרֶךְ הַבְּרִיאִים לֶאֱכֹל. וּמִסְּתִימַת דִּבְרֵי הָרַמְ״א מַשְׁמַע שֶׁאֵין צָרִיךְ אֲפִלּוּ שֶׁיִּהְיֶה אֵינוֹ יְהוּדִי מוֹשִׁיט לוֹ אֶלָּא מֻתָּר לוֹ לְקַח בְּעַצְמוֹ, (פט) וְאַף עַל גַּב דְּפִסְקִינַן לְעֵיל סָעִיף י״ז כִּדְעָה ג׳ דִּשְׁבוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה אִסּוּר עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ מֻתָּר כִּי אִם עַל יְדֵי שִׁנּוּי, צָרִיךְ לוֹמַר דְּשָׁאנֵי הָתָם שֶׁמְּיֵרֵי בְּמְלָאכוֹת דְּרַבָּנָן, אוֹ בִּדְבָרִים שֶׁמִּחֲזֵי כְּעֵין מְלָאכָה, אֲבָל הָכָא דְּאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם טָרְדָּ מְלָאכָה (ס) דְּהָא לְבָרְיָא מֻתָּר וְרַק לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֵחוּשׁ גְּזְרוּ מִשּׁוּם שְׁחִיקַת סַמָּנִים, א]בְּחוֹלֶה גְּמוּר לֹא גְּזְרוּ [רַדְבַּ״ז (ח״ג סי׳ תרמ), וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א בָּשָׁם תּוֹרַת הָאָדָם לְהָרַמְבַּ״ן (שער המיחוש), וְכֵן מְצַדֵּד לְהַלָּכָה בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה]: לח (קכב) **מֻתָּר לֶאֱכֹל.** דְּלָאו לִרְפוּאָה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(קי״): (פו) **לְעֵיל בְּסָעִיף י״ז בְּהַגָּ״ה:** (פז) **חֵיֵּי אָדָם** (ח״ב כלל פט סכ״ב): (פח) **פְּרֵי מְגַדִּים:** (פט) **וּמִיָּשָׁב בָּזֶה קְשִׁיַּת הַט״ז** (ס״ק כה) **שֶׁנִּשְׁאַר בְּצָרִיךְ עִיּוּן עַל הַבַּיִת יוֹסֵף** (ד״ה כל אוכלין) **וְהָרַמְ״א, וְעַיֵּן בִּפְרֵי מְגַדִּים** (א״א ס״ק מד) **שֶׁגַּם הוּא נִשְׁאַר בְּקֻשְׁיָא עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּמֶה שֶׁמְּסַכִּים עִם הָרַמ״א, וְלִדְבָרָיו דִּבְרֵי הָרַמ״א בָּזֶה סוֹתֵר לְפִי הַמְבֹאָר בְּסָעִיף י״ז בְּדָבָר שְׁלִישִׁית שֶׁהִיא הָעִקָּר, אֲבָל לְדִבְרֵי הָרַדְבַּ״ז נִיחָא הַכֹּל:** (ס) **הֵיינוּ כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מִתְבַּוֵּן בְּפֵרוּשׁ לִרְפוּאָה לְפִי דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם** בְּסָעִיף קָטָן מ״ג:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״ט) כתב הטעם: מ״מ כיון שהוא דבר שאי אפשר לעולם לעשותו ע״י נכרי והוא חולה כל גופו התירו לו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah